

адміністративні витрати на конкретний період часу, а також здійснювати порівняльний аналіз динаміки даного виду витрат за їх елементами та складовими. Оформлення зведених аналітичних відомостей адміністративних витрат також є важливим інформаційним джерелом для здійснення внутрішнього контролю за оптимальністю та доцільністю здійснення того чи іншого виду адміністративних витрат.

Належна система внутрішнього контролю адміністративних витрат дозволяє оптимізувати їх структуру витрат, зменшити необґрунтовані витрати та підвищити ефективність управлінських рішень. Основними шляхами оптимізації адміністративних витрат є впровадження автоматизації управлінських бізнес-процесів та запровадження електронного документообороту, скорочення обсягу адміністративних витрат за рахунок використання аутсорсингу, стимулювання процесів економії та зменшення витрат на оренду, сплату комунальних послуг. Важливим напрямом оптимізації адміністративних витрат є підвищення та удосконалення мотивації управлінського персоналу що впровадження ресурсозберігаючих технологій, підвищення кваліфікації персоналу в частині виконання посадових обов'язків з найбільш високими результатами та уникненням необґрунтованих витрат.

Інформаційні джерела

1. Колодяжна Н.С., Корнієцька М.О., Чайка О.В. Шляхи удосконалення обліку адміністративних витрат. ВІСНИК СНТ ННІ БІЗНЕСУ І МЕНЕДЖМЕНТУ ХНТУСГ. 2020. Вип. 2. С. 29-33

2. Подмешальська Ю.В., Феофанов Л.К., Романова О.В. Облік та контроль адміністративних витрат на торговельному підприємстві для прийняття управлінських рішень. Ефективна економіка. 2021. № 11. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/11_2021/106.pdf

УДК 657.424

Н.В. Овсюк, д-р екон. наук, проф. (*НАСОА, Київ*)

ОСОБЛИВОСТІ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ КАПІТАЛЬНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В УМОВАХ СУЧАСНИХ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ВИКЛИКІВ

В даний період інвестиційна діяльність в Україні здійснюється в умовах досить нестабільного соціально-економічного середовища. Безперервне зростання вартості будівництва, залежність від дороговартісного банківського кредитування, а також небажання фінансових установ вкладати засоби в довгострокові проекти в значній мірі стримують збільшення об'ємів капітальних вкладень, капітального будівництва та введення виробничих потужностей і об'єктів будівництва, що обумовлює складний фінансовий стан підприємств та організацій і повільний розвиток виробництва продукції.

Інвестиційна діяльність, пов'язана зі здійсненням капітальних інвестицій, має виключно важливе значення, оскільки створює базис для стабільного розвитку економіки країни.

В країнах із розвинутою ринковою економікою під інвестиціями прийнято розуміти використання капіталу у двох напрямках: реальні (прямі) інвестиції (real investment) – вкладення в матеріальні активи; фінансові (непрямі) інвестиції (portfolio investment, financial investment).

Капітальні інвестиції відіграють вагомую роль в умовах існуючих соціально-економічних викликів, а також в контексті післявоєнної економічної відбудови України. Враховуючи дослідження Світового банку за 2023 рік, післявоєнна економічна реконструкція в Україні потребуватиме майже 411 мільярдів доларів США, що у 2,6 рази перевищує величину довоєнного ВВП, що визначався у 2022 році [6].

Визначений обсяг інвестицій потрібний для здійснення відбудови зруйнованих будівель, ремонту інфраструктурних об'єктів та формування нового економічного потенціалу країни. Наведені дані свідчать про загальні масштаби капітальних інвестицій та потребують ведення ретельного обліку і здійснення регулярного моніторингу для досягнення максимальної ефективності.

Економіки, що відновлюються після війни, певною мірою стикаються з такими основними проблемами:

- необхідністю збільшення капітальних інвестицій;
- створенням прийнятних умов для залучення іноземних інвестицій.

Якщо проаналізувати досвід Хорватії, то потрібно відмітити, що капітальні інвестиції в державний сектор зросли на 25% у післявоєнне десятиліття 1990-х років, що дозволило відновити основні інфраструктурні об'єкти. За інформацією Європейського банку реконструкції та розвитку, інвестиції в інфраструктуру становлять понад 40% від загального обсягу капітальних інвестицій у країнах, що відновлюються після збройного конфлікту [3].

В Україні передбачається, що тільки у відновлення енергетичного сектору буде здійснено інвестування близько 150 мільярдів доларів США [4]. При чому, для забезпечення прозорості та ефективного використання фінансових ресурсів, ці інвестиції повинні обліковуватися відповідно до МСФЗ [5].

Капітальні інвестиції, здійснені для післявоєнного відновлення економіки, потребують особливого підходу до реалізації облікового процесу, через масштабність та складність інвестиційних проектів. Важливим аспектом виступає проведення індексації вартості активів відповідно до існуючого рівня інфляції. Зокрема, в країнах з високою післявоєнною інфляцією (наприклад, в Іраку після конфлікту 2003 року) облік капітальних інвестицій вимагав особливого підходу для коригування вартості активів відповідно до змін інфляції [1].

В Україні, де інфляція дорівнювала 26,6% у 2022 році, важливо достовірно визначити загальну вартість зруйнованих необоротних активів та

знецінення нових інвестицій [2]. Без цього немає можливості забезпечити достовірність та прозорість фінансової звітності, особливо у сфері державних послуг.

Доволі часто повоєнна економічна нестабільність може супроводжуватися різкими коливаннями валютних курсів, що суттєво ускладнює облік вартості активів і зобов'язань. В Україні, наприклад, гривня знецінилася майже на 30% по відношенню до долара США, що зумовило підприємства, які обліковували свої капітальні активи та зобов'язання в іноземній валюті, здійснювати їх переоцінку. Таким чином, суб'єктам господарювання необхідно постійно переоцінювати власні активи, що ще більше ускладнює обліковий процес та впливає на результати фінансово-економічної діяльності [1].

Здійснення капітальних інвестицій завжди потребує наявності ресурсної бази, а також створення джерел фінансування інвестицій, інформацію про які можна одержати з даних бухгалтерського обліку. У сучасній практиці розрізняють п'ять основних джерел фінансування капітальних інвестицій (рис. 1).

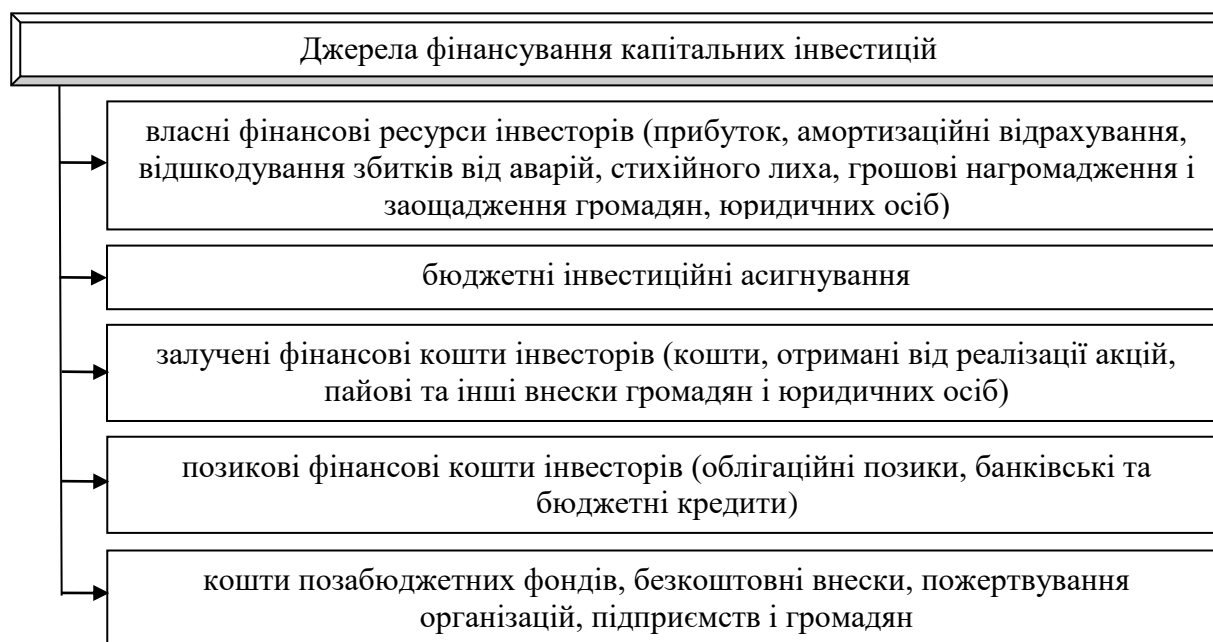

Рисунок 1- Джерела фінансування капітальних інвестицій

Незважаючи на сучасні соціально-економічні виклики, на початку 2024 року зберігалася відносна курсова стійкість національної валюти, але економічні аналітики прогнозують подальші коливання. У зв'язку з цим, ведення обліку капітальних інвестицій обумовлює врахування ризику коливань валютних курсів, а також запровадження стратегії хеджування для мінімізації можливих втрат.

У післявоєнний період значну увагу необхідно приділяти управлінському обліку капітальних інвестицій, враховуючи контроль витрат та оцінку ефективності інвестиційних проектів. Згідно з аналізом Міжнародного валютного фонду здійсненим у 2023 році, країни, які запровадили системне

управління капітальними інвестиціями, змогли скоротити нецільове використання коштів на 20% за п'ять повоєнних років.

Україна планує запровадити подібну систему для реалізації контролю за використанням міжнародної фінансової допомоги та інвестицій на відновлення економіки. Зазначене сприятиме вдосконаленню бухгалтерського контролю, зокрема запровадженню автоматизованої системи моніторингу та звітності за інвестиційними проектами.

Дійове управління капітальними інвестиціями, враховуючи контроль витрат та моніторинг інвестиційних проектів, виступає ключем до забезпечення прозорості та зниження інвестиційних ризиків, пов'язаних із змінами економічного середовища. Впровадження автоматизованих систем бухгалтерського обліку сприятимемо підвищенню ефективності і достовірності фінансової звітності. Таким чином, прозорий і релевантний облік капітальних інвестицій у післявоєнних економіках є важливим фактором, що сприяє економічному відновленню та стабільності і вимагає постійного вдосконалення та інноваційних підходів для забезпечення сталого розвитку.

Інформаційні джерела

1. Заболотний О. І. Бухгалтерський облік капітальних інвестицій в умовах економічної нестабільності: нові підходи та практичні аспекти. Київ: АТ «Державна облікова палата України», 2023. 320 с.

2. Кривенко О. С. Управлінський облік капітальних інвестицій: нові методи та інструменти. Харків: Видавництво "Фактор", 2023. 280 с.

3. Луцишин С. В. Аналіз міжнародного досвіду обліку капітальних інвестицій в умовах післявоєнної відбудови. Львів: Видавництво "Каменярь", 2022. 250 с.

4. Мельниченко Т. В. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку в післявоєнній економіці: виклики та рішення. Київ: Видавництво "Ліра-К", 2023. 310 с.

5. Писаренко І. В. Економічна стабільність та капітальні інвестиції: ролі бухгалтерського обліку в умовах кризи. Харків: Видавництво "Інноваційний розвиток", 2023. 300 с.

6. Собенко Н. Світовий банк назвав суму, потрібну на відновлення України. URL: <https://suspilne.media/422325-svitovij-bank-nazvav-sumu-potribnu-na-vidnovlenna-ukraini/> (дата звернення 30.10.2024).

УДК 364.3:339.9

С.А. Попель, канд. екон. наук (ХУУП ім. Л.Юзькова, Хмельницький)

А.П. Кубіна, здоб. ОС «бакалавр» (ХУУП ім. Л.Юзькова, Хмельницький)

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ФІНАНСУВАННЯ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Зарубіжний досвід фінансування соціального забезпечення відображає різноманітні підходи до організації систем соціального захисту населення. У різних країнах ці системи можуть варіюватися залежно від економічного